

PAPER DETAILS

TITLE: KUSURLULUK PRENSIBI AÇISINDAN AZMETTİRENİN CEZA SORUMLULUGU

AUTHORS: Fatih Mahmutoglu

PAGES: 57-112

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/95883>

KUSUR
AZMETT

ni Ceza Kanunları'nda tutukluların ayaklanması TCK m. 296 hükümlü olmak için teşekkül n 5237 sayılı TCK m. 22 lı örgüt (765 s. TCK m cu veya uyarıcı madd sayılı TCK m. 188), n sayı TCK, m. 236 / 52 veya yapılmaması) su

Hatırlatmak isteriz

Geniş anlamda fa
ticipenin gerçekleşmes
gi bir hareketi yapan
veya yardımında bulur
ler. Bu durumda ise
Ancak iştirak kuralla
lerde de azmettiren o
lan müessese cezala
fonksiyon görmekte

Bizce, suçta ve c
cezalandırılabilmesi i

tek bir suç değil fail s
ğından bahsetmenin o

2. İkilik Sistemi

İkilik sisteminde is
ki rollerine göre ceza a
çimde ayrılmakta; Yas
eylemleri gerçekleştire
oluşturan eylemleri ya
konuma göre de, çok
sistem faillerin suçtan

surlarla yargıca daha
hakkı tanınmaktadır.

4. TCK'nun Kabul

5237 Sayılı TCK'n
ke ilişkin düzenleme
maddesine ilişkin ger
senen asli iştirak, fer
dirmayı sonuçlaması
den olması dolayısıyla
çıkarılmıştır." denilme

3. Kararlaştırıla (Bağlılık Kura

İştirak hükümler
başlanması ve bu su
rekmeektedir. Suçun
hareketler teşebbüs
lükarda gerçekleştiri
olmalıdır. Yasa'da ak
hareketleri bakımınd
tekim Yeni TCK'nun
büs derecesinde kalr
sundan sorulsa görüle

uygun kişilerin birlik
ri söz konusu olduğu
likten bahsedilebilece
kararının yanı sıra, c
belirleyici olmaktadır
önce almış oldukları
olup, her fail bu plan
maktadır¹². Bu nede

11 Alman hukukundan
üzerinde hakimiyet t
XIN Claus, Taetersch
s. 60-67, 122-126. A

maksızın suç işlenm
irade ile yardım edilm
dilemeyecektir. Görü
değindiğimiz dar fail

Şeriklikte ise, su
makla birlikte, bu ka
etmek biçiminde kar
çun işlenişine bulun
leştirmeyen diğer su
rilmesine neden olma
nişleten hükümler s
vardımda bulunma s

çun işlenilmesinin es
suç işleyen kişi azme
çu işlemeyecekti¹⁴. B
iradesine sahip bir k
ve manevi açıdan ka
da kalmaktadır¹⁵.

Azmettirenin varl
araya gelmeleri şart
kılarak başka fail ya
azmettirme kavramı
denilmektedir. Bu ol
sıkça karşılaşılan bir

ması olup, en yaygın
zenlemelerde failin ş
nünden bir ceza indi
madde 64/2'de azme
mekteydi. 5237 Sayı
bazı durumlarda azn
etmiştir (m.38/2)¹⁸.

Bu açıklamaların
dan esas itibariyle az
da istenilmeyen netic
ların hareket kısmın
tartışmaya elverişlidi

me yönündeki kara
ile, psikolojik olarak
deki irade adeta pek
saret arttırılır. Madd
araç ve gereçleri sağ
lenmesi sırasında ma
maktır. Bu yardımla
lunması şarttır. Kull
me kararını kuvvetl
şeriklik düşünülebile
nı taşıyan 39. madd
mevcut olduğunu tel

gerçekleştirilmesini s
eylemi gerçekleştiren
sonuçlarını çeşitli ne
şinin, bir küçüğün ya
ya da yetişkinin yanı
durum söz konusuda
tehdit gibi insan irad
kenden ötürü suç işle
meliyiz ki, kişinin da
psikolojik olarak belin
lunmayan kişilerin su
değil doğrudan feillik

Hemen belirtelim
bir başkasının yasal t
yönlendirilmesi durum
denledir ki, daha önce
layışına göre dolayısıy
nevi unsur üst başlığ

Azmettirme söz k
arasında suçun işlen
tirmede özgür iradesi
nince kabul görmeyen
ğa sevk edildiğinden s
mettiren ile ilişkisi ta

- Kastı ortadan k
neğin, av sırasında A
lanarak arkadaşı C'y
etmesini sağlar. Ateş
gerçekleştirenin kast
sa da, eylemi gerçek
hakimiyetinden söz
sevkedenin eylem ü
bağlı olarak dolaylı f

Kişinin uğramış
da basit ve bilinçli ta
kanımızca, isabetli ol

nın bir önemi yoktu
her ikisi de sadece h

Karşılaşılabilecek
tayla ilgili olabilir. Sö
aracın niteliğinde ey
kişi üzerinde öldürüc
yasal maddenin kull
yönünden de benzer
bir etkinin varlığında
taşıyan kişiyi suça se
kimından azmettiren
ifade ile vanıltılan ar

arzetmektedir²⁷. Şay
tık kişi kusurlu sayıl
dırılabilmesi mümkün

Konumuz bağlan
bu yanlışlığının etkisiy
rım yaparak sonuca
yanlışlığının varlığında
üzerinde bir hakimiy
ifade ile, arka planda
karşılık yanlışlığı kaçır
taksirli davrandığında
mında ulaştığımız s

mettirmenin mevcut
kullanılan kişinin i
alındığında, kaçınıla
bir fark olmadığı da
ise, artık azmettiren

- *Tehlike haline n*
sılığında, arka pland
ğü suçu başkalarına
yangın, patlama vs.
nedeni ile başkaların
da arka plandaki kiş

Suça...

verdirilmesi, aynı şe
(örneğin zehirli bir i
sağlamak gibi) neder
sudur. Yanılgıya uğr
küçük, akıl hastası o

- Eylemi gerçekte
rülmesi durumunda,
dürmek iradesine sa
kişiyi öldürtmesi ha
önemsizdir. Eylemi g
hukuk düzenine ayl
cuttur. Dolayısıyla o

*tayininde bu tür bir s
re bağıllık prensibi d
dolaylı faillikte eylem
kuk düzeniyle çatışa*

c. Tahrikçi Ajan

Tahrikçi ajan kis
suçluyu ortaya çıkar
gi bir zarar vermek is
atler elde etmesi mü
yararı bulunmamak
birlikte, modern ceza

d. Suç İşlemeye

Suç işlemeye tah
ren gibi davranmakta
etmektedir³⁶. Ancak
somut olup, azmettin
hal görülebilmekte, s
bir biçimde saptanak
de işlenen suçlarda t
min gerçekleştirilmes
ca anılan olasılıkta, t
nır. Buna karşılık ale
rikte bu somut birlik

daki bu ayırım mevzuatın koşulları ve cezaya bağlanmıştır. Ancak değil, sınırlı sayıda lar ise, insan öldürme suçuyla başka suç tipleriyle aynı sonucu doğandıran suçlarında olduğu gibi. Durum böyle olunca haklı eleştirilere uğramıştır.

İşte gerek gerçeğe

gulama gerçek ihmal
yardımı mümkün gör
lülüğünü yerine getir
bilmesi pekala mümk
olan bir kimseye, bu
deki telkinler böyledi
gerekmekteyse de, ba
dan ötürü susmak, h
li olabilir. Başka bir if
ğeri bakımından anla
ki varsa, azmettirme
bakımından da garan

düğü gibi her iki olay
İşte, garantörlerden
getirmemesi yönünd
yapmaktadır. Benzet
bulan ve üzerinde de
ması durumunda, ay
li suçta da durum ay

2. Özgü Suçlar

Yine özellik arzed
saca duralım. Bilindi
sal unsurları nedeniy

ları gösterilmektedir
ce suçunda (m. 94/4
rın da kamu görevlis
lina yer vermiş, başk
statüde kabul edilmiş
ceza indiriminden ya
cak özgü suçun faili
kalktığı durum tartış

3. Örgütlü Suçlar

Bilindiği üzere örgütlenmenin, de değindiğimiz gibi çetnelerden farklıdır. Örgütlenme, bir amaçla, bir ölçüde hukuksal düzenlemeler devam etmekteyken, kargaşasını ortadan kaldırarak suç işlemek amacıyla (madde 220) kabul et

nolojisi ile ortaklaşa olursa, ortaklaşa fail yanı sıra bir planlamak amacıyla örgüt yerarşik yapılanma g aranmaz.

Yukarıda kısmen nen suç bir somut te tün yapısı, sahip bul dan, amaçlanan suçla radaki elverişlilik değ tulacak husus kanu

ılır." demek suretiyle, semmiştir. Söz konusu miyet kurması esasınmışse de, duruma gör

VI. CEZA HUKUK

1. Genel Olarak

Bilindiği üzere suçma görevini en iyi koşilkeler çerçevesinde dündenle de suç işlenm

rine de yansıtılmış ol
hukuku doktrinindek
taksiri kusurluluk şe
me biçimi olarak göre
tadır. Biz de, bu değ
Taksir ve Kusur" olan
ülkemizdeki temsilcile
lettikten sonra, kişise

Bu görüşlerden bi
teorisinin ortaya koyd
ğın gerçekleşme şekill
haksızlık ve kusur su

lenmekte ve kusurunu
kalkmamaktadır. Çün
kusur yeteneğine hen
yıdır ki, mazeret sebe
azaltan bir neden olm
madığı için, kanun koy

Diğeri görüş ise;
eden fiilden dolayı mu
yı; bu fiille ilişkin irad
edilebilirliğini ifade et
şudur: Fail, hukuka u
nın icaplarına uygun

Bu görüş, bizce kusurlanmaktadır. Gerçekten kusurluluk koşulları ya da davranışta bulunduğu bir kişinin kişiye tanıdığı bu kusurluluğun önüne geçmektedir. Kusurluluğun olmadığı yerde olsa bir biçimde ortadan kusurluluğun olduğunu nanabilir olduğunu da

Öte yandan yine kusurluluğu olduğu gibi kastlı ya

mektedir. Bu nedenle istemeye de ihtiyaç olmadığından artık kastta bahsedilecektir. Nitekiyan 21. maddesi de, *Kast, suçun kanuni gerçekleştirilmesidir.*" rüşü yasal tanıma dö-

Yine doktrinde ka arasında doğrudan-do kast türleri sayılmakt

leşebileceğini öngörme vardır.” diyerek kavram metni içerisinde yer ve

b. Taksir

İstenilmeyen netice taksir şeklindeki kusur duğu dikkat ve özen y şekilde davranan failin değindiğimiz gibi bu h meyen bir sonuçtur⁶⁰ ve bilinçsiz taksir ola

c. Objektif Sorun

İstenilmeyen netice
ceza hukuku alanında
rumluluk, bütün ele
taydı. Doktrinde netice
nuni sorumluluk ya
rumluluk olarak orta
ortak paydanın, hem
netice arasında neder
olduğu görülmekteyd
sübjektif bir bağlantı

farklı düşüncelerin on
bahsedilmektedir.

- Bunlardan ilki, f
mesidir. Buna *asgari*

- İkincisi, failin e
Buna da *limit bağıllık*

- Üçüncüsü, tipik
surlu olmasının da ar
kuralı denilmektedir.

- Dördüncüsü ise,

İşte, çeşitli olasılık
azmettiren bakımında
çerli olacaktır.

1. Kararlaştırılan İstenilen Nitel

*Karşılaşacağımız i
işlememesi halidir. Ba
den tüm davranışları
turmuş olmasına rağmen
lemekten vazgeçmesi*

Buradaki diğer bi
ralaştırılan nitelikli h
rü gerçekleşmemesi
şebbüs derecesinde l
olacaktır.

2. Kararlaştırılan Neticenin Baş Gerçekleşmes

Failin iradesi b
likte, yapmış olduğu l

önce ve sonra ortaya
tamamlayan ya da y
olasılıklarda, kasten
den daha az bir ceza
ya dikkat çekmek ist
bir bilgiye sahipse, sö
tası olduğunu bilmek
za indiriminden yarar
çıkan nedenlerin azm
de imkânsız olduğunu
yaç bulunmamaktadır
tiren de 451. maddey

yan olunan fiilleri iki
failin kim olduğu be
edilmiş olan ceza inc

Durum böyle olu
şartlar altında ceza
mekteydi.

Ancak Türk öğre
denin sadece asli ma
manevi veya ferî fail
ifade edilmekte ve k
maddenin konuluş a

le bağılı olan bir hafifletimin izahı mümkün değ
ğer suça katılanlar ba
5237 Sayılı TCK ise,
neden olduğu belirtile
karşısında yeni bir de
Hemen farklı görüşler

71a Belirtelim ki hukuksa
olunsun vereceğimiz
maktır. Örneğin A,
C ise suçun icrasında
dürme kararında

larda tüm katılanla
etmek ve her birini
mak doğru olur. An
de varsa ve kimin f
sa, bu durumda şü
rek sadece yardım
edilmelidir. Şüphes
da geçerli olacaktır.
ci olasılıkta ise yard
dırılacaktır⁷³.

Yukarıda naklett
failler tarafından

belirtilen yaralama s
bilir

Görünüşte netice
çekleştirmek istediği
nın olması başka bir
neticenin daha oluşm
olasılıkta ilk hareket
saldırı suçunda mağd
me suçunda yaralan
99/3,4), çocukları ve
terk etme suçunda ya

Hemen ifade edelim ki, sorumluluğu ceza kanununda prensibe göre belirlenmemiş, sadece objektif sorumluluk olduğundan, fail ya da failin belirlenmesiyle tutulabilmekteydi. Bu bir kusur araştırmasıdır. Mahkememizin vermiş olduğu karar bilir. Ancak bu durumun sonucu; istenilmeyen neticeden ileri gelmesi gibi bıcaqlama nedeniyle

bu elverişliliği kesen olasılıklarında ağır neticedir. Bu yeni nedenselceği gibi mağdurdan hastaneye götürülür linden ölmesi veya b nı neticenin gerçekleşmesi mağdurun kendi davranış ölüm neticesinin oluş

5237 s. TCK ise, c ilce istenilmeyen bir

Bu bilgilerin ışığı
sorumluluğu ile ilgi
teriz. Yargıtay 1.
1996/464, K. 1996/
öldürmekten sanık L
faili azmettirmekten
ları geçen sanıklar L
nunda; hükümlülüğü
mesi)'nden verilen 1
gıtay'ca incelenmesi
raflarından istenilmi
kısmen re'sen de ter

452. maddeleriyle öze
ğında, (müessir fiilde
büs suçunu işlediğind
ren kişi ise, mağdur h
sir fiilde bulunmaya a
işlemişse, TCK.nun 44
azmettiren kişinin de
rektiği halde, adam öle
yet hükmü onanan sa
silahla vurması için m
lahattin'in TCK.nun 64
kirken, TCK. nun 64/

mettirenin sorumluluğ
kündü. Çünkü 452.
du. Buna karşılık m
nedensellik serisi ba
tirenin, bizzat failden
lik bağlantısının orta
olduğunu kabul etm
nedenle Yerel Mahke
isabetlidir. Şayet sö
netice gerçekleşmiş o
desi de gözetilerek il
zorunlu olurdu. Ha

sorumlu olduğunu sö
ki ifadeye dayandırın
prensibi ilkeleri yönü

ab.Kararlaştırılan
Olmayan, Dah
Tipinin Gerçe
Sebebiyle Ağır

Bu olasılık failin h
ile meydana gelen su
farkın söz konusu ol
da gerçekleşen ilk su

lı yeni bir nedensel se
bakımından hem de a
yapılması gerekmektedir
azından taksir derece

c. Kararlaştırılan Kasten Başka

Bu olasılıkta ortal
tedir. Sözgelimi hırsızl
ğişikliği ile yağma suç
bi. Ya da yaralanmada
sıklığı nedeniyle kisin

Bu ön açıklamalar
de yanılmasının azme
duralım. Örneğin azm
cunda, A yerine B'yi öl
eylemde bulunması d
devam edecektir. Suç
nin sorumluluğu baki

Buna karşılık olay
ticeli sapma olduğuna
varsa yanılgi halinde
Çünkü istenilmeyen

Yanılğı ve sapma
yardım edeni veyahu
neğın azmettirilen fai
leyebilir. Bu durumda
için bizim sistemimiz
mek mümkün değıl
elverişsiz teşebbüse
bağlamadığından, ba
sübjektif unsurları k
rişliliğini teşebbüste
olanaklı gözükmemek
tice azmettiren açısın

kredi kartını rıza dışı olarak bankadan para çekme işlemini yapacak, ancak baba çocukla ilgili diğer kişi cezalandırılarak karsak, şayet çocuk azaltılmamış konumundaysa ve azaltılmayacaktır.

Etkin pişmanlık hakkında Gerçekten de hem ceza hukukunda etkin pişmanlık kavramı farklı bir değerlendirilm

me konumuz kapsam
bizzat engellemek, gü
bilgilendirmek şeklin
lan olasılıkta ise, azn
de birlikte yine teşeb

Bu noktada son c
yen suçlarda fail neti
duğunda gönüllü va
dır. Buna karşılık iş
tün gayrete rağmen s
dan yaralanacaktır. H

1. **ARTUK** Emin / **GÖ**
Genel Hükümler I,

14. **HAKERİ** Hakan, K
15. **HAKERİ** Hakan, "Y
ve Adalet Dergisi, Y
16. **İÇEL** Kayıhan / D
Hukuku, Genel Kıs
17. **İÇEL** Kayıhan / **SO**
ER Adem / **MAHMM**
orisi, 2. Kitap, Beta
18. **İÇEL** Kayıhan, Cez
luluk, İstanbul 196

- 29. ÖZGENÇ** İzzet, Tür
- 30. ÖZTÜRK** Bahri / E
ve Emniyet Tedbirle
- 31. ROXİN** Claus, Taet
lin 1994.
- 32. ROXİN** Claus,.(Çev
tirmalı Ceza Hukuk
- 33. SCHÖNKE / SCHR**
München 1982.
- 34. SÖZÜER** Adem "C